TT 16.11.2023

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevan asetuksen toimeenpanosta ja Tullin hallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta HE 52/2023 vp

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevan asetuksen toimeenpanosta ja Tullin hallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta HE 52/2023 vp

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevan asetuksen toimeenpanosta ja Tullin hallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta HE 52/2023 vp

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: https://www.kemianteollisuus.fi/fi/vastuullisuus/hiilineutraalikemia2045/). Tavoite ei ole helppo ja erilaisissa jatkoselvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksien on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen tulee vaatimaan massiiviset investoinnit esimerkiksi sähköistymiseen, sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin. Tasapuolisella ja kilpailukykyisellä toimintaympäristöllä, sekä riittävillä hiilivuotosuojilla tulee olemaan merkittävä rooli tavoitteiden saavuttamisessa.

Kemianteollisuus ry:n yksityiskohtaisemmat näkemykset:

1. Toimeenpanossa tulee keskittyä yrityksien auttamiseen ja neuvomiseen sanktioiden sijaan

Hiilirajamekanismi ollaan ottamassa käyttöön nopealla aikataululla ja EU:sta on tulossa vielä tarkentavia säädöksiä ja tulkintoja aiheeseen liittyen. Uuden mekanismin soveltaminen tulee aiheuttamaan väistämättä tilanteita, joihin ei ole selvää ratkaisua. Etenkin rajamekanismin alkuvaiheessa on tärkeää, että yrityksille tarjottaisiin mahdollisimman paljon apua uusien velvoitteiden täyttämiseksi ja epäselviin tilanteisiin pyrittäisiin löytämään hyvässä hengessä järkevät ratkaisut. Sanktioiden käyttämisen kynnys tulee pitää korkealla.

2. Tolkkua kasvavaan byrokratiaan ja lisätyöhön

Hiilirajamekanismi tulee aiheuttamaan huomattavan määrän tiedonkeruutarpeita, raportointi ja todennustarpeita. Näihin tulee löytää selkeitä ja mahdollisimman yksinkertaisia ratkaisuja, jotta mekanismi saadaan toimimaan mahdollisimman sujuvasti mahdollisimman pienellä lisävaivalla. Suomen tulee ajaa EU-tasolla päätettävään tarkentavaan lainsäädäntöön edellä mainitulla periaatteella mahdollisimman sujuvia käytäntöjä. Lisäksi on tärkeää pyrkiä huomioimaan kyseinen periaate myös kansallisessa lain tulkinnassa. Kemianteollisuudesta olisi myös toivottavaa, että viranomaistahot kävisivät aktiivisia keskusteluja ja tiedonvaihtoa muiden EU-maiden viranomaisien kanssa sujuvista käytännöistä.

Yleisellä tasolla Kemianteollisuus ry on huolissaan kasvavasta hallinnollisesta taakasta, jota hiilirajamekanismin käyttöön ottaminen tulee väistämättä lisäämään. Kemianteollisuudesta on tärkeää, että Suomessa tavoiteltaisiin tosissaan mahdollisimman sujuvia viranomaisprosesseja ja luvitusprosesseja.

3. Viennin suojaaminen on edelleen ratkaisematta

Vihreässä siirtymässä on merkittävää kasvupotentiaalia ja uusia vientimahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Hiilirajamekanismi ei tuo kuitenkaan minkäänlaista suojaa viennille vaan päinvastoin heikentää viennin tilannetta EU:n ulkopuolelle, sillä mekanismi syrjäyttää olemassa olevat päästökaupan hiilivuotosuojat. Toisin sanoen vientiyrityksien kilpailukyky heikkenee EU:n ulkopuolisilla markkinoilla. Asia on tunnistettu myös EU:n tasolla, mutta tähän ei ole saatu toistaiseksi ratkaisua. Suomen tulee ajaa aktiivisesti tähän epäkohtaan korjausta.

Tuomas Tikka

Kemianteollisuus ry